

Менску, а амаль па ўсёй Беларусі. У сучасны момант хор у ліку 40 чалавек, працуе ў Таварыстве Працаўнікоў Беларускага Мастацтва, да якога далучыўся ў жніўні 1919 г. Рэпэртуар яго цяпер абымае болей за 200 беларускіх песьняў. Частка з іх — народныя песьні, гарманізаваныя п. Тэраўскім, частка-ж уласнай яго музыкі.

У апошніе часы п. Тэраўскі заняўся укладаньнем зборніка беларускіх ваяцкіх песьняў для беларускага войска.

М. К.

Сымфонія. *)

Я. Купале ахвярую.

* * *

А яна, мая каханая, ўсё роўна прыходзіць ка мне што ноч. Не адстае Доўга - доўга яна пазірае на мяне. Глыбока-глыбока глядзіць у самыя вочы, покуль не ўскача з вялікім страхам, дрыжучы ўсім целам, як асінавы ліст.

— Ты нешта задумаў проці мяне.. — шыпіць яна хрыпла — ты хочаш мяне згубіць, няшчасны... А я табе гэтулькі шчасьця дала! О, ня муч мяне!

Яна падае воб-зяблю. Доўга ляжыць нярухома. Мне здаецца, што гэта дзікая качка канае ў явары. Яна цяжка ўздыхае і жаласьць агартае мяне.

Усё цэло яе пачынае бляднець, відочна мяняе колер, нібы небо на ўсход сонца, калі зара пачынае сыходзіць з небасхіля. Вочкі яе зажмурываюцца, броўкі сіняватыя дрыжаць, нібы скрыдлачкі балотных мятлічак, а ўсьмешка слабая блукае на яе малінавых губках. Грудкі яе чуць вахтаюцца. І напамінае яна мармурную статулю, якую Жыцьцедаўца абдарыў жывою душой, а душа толькі пачынае ўвабрацца ў цуднакаменнае цэло...

— Я твой! Я твой! — стогну я няпрытомна...

*) Гл. „Б. Ж.“ №№ 1 (23), 2 (24).

* * *

Ахвярую Беларускаму хору Тэраўскага.

Гэй! Сьпявай-жа мацней на прадвесеньню,
Мо, хутчэй да нас прыдзе вясна,
Сьпявай родную, пекную песьню,
Будзі край наш ад цяжкага сна.

Нягай песьня далёка нясецца,
Хай разбудзіць таго, хто шчэ сьпіць,
Ува ўсёх тагды сэрца заб'ецца,—
Ня захочуць далей гэтак жыць...

Аб мінулым нам песьня гавора,
Што і мы калісь вольна жылі...
Дык сьпявай ж апра радасьць і горо,
Роднай песьняй хоць нас весялі!

Захавалась яна пад прымусам,
Як жылі у няволі ўпярод...
Калі песьня жыве беларуса,
Будзе жыць беларускі народ!

М. Кудзелька,

* * *

— Упыр хутка ўгоне цябе ў магілу, — пужае мяне варажбітка, — а сам вінаваты. Во, бачыш, ты ледзь на нагах трымаешся. Ты зрабіўся, як той выбіты колае. Увесь сок моладасьці ты ей аддаў. Ты пасьціся тры суткі. Апроч таго я дам табе лякарство.

І яна мне дала бутэлечку з нейкай зялёнай жыжжай.

— Калі яна яшчэ адважыцца да цябе прысьці, дык ты абмакнеш мізінец правай рукі ў гэтае лякарство і тыцнеш ей у вочы; калі гэта не паможа, дык дакранешся ім да яе грудзей па левай старане, там дзе сэрца...

І бабулька зашаптала новы заговор:

„Згінь ты, пькельны зьмею-гадзюка, што Эву абдарыў яблыкам грэшным, пакусным! Прападзі ты, дух благі, што нашага прашчура Адама супраціў Госпада Бога павёў па блудных, крываваых сьцежках!“

„На вошта, Адам, ты прынёс горо ўсім? Ты пераступіў забаронёную мяжу і перайшоў ад сьвету да цемры, ад шчасьця да сьлёз, ад жыцьця да сьмерці. Сваю пакуту ты пакінуў дзецям сваім у спадчыну. На вошта ты гэта зрабіў?“

„Ой, трудна-трудненька выпутацца з жалезных рук Шайтана. Мы ад яго ўпякаем, а ён сядзіць захаваны ў нашай душы ды толькі кпіць з нас...“

„Сьвяты Крыж, прызі на ратунак і зьнімі агіду чорную з душы чалавечай! Кроў Езуса ачысьціць нашу кроў. Яго мукі выкуняць нашыя мукі..“

144/1347(026)

Згінь, зьмей грэху! Згіньце пакусы
цела нашага, якое сатворана з зямлі,
як зьвер лясны, як былінка ў полі,
як рабак пад каменем.... Згінь, дух
процьмы, паскудны вырадак вотхлані!
Амэн!“

* * *

Тыя тры дні, што я пасьціўся,
упыр ка мне не пак зываўся, а на
чацьвёрты дзень зноў прышоў у воб-
ліку дзяўчыны...

Кволая, томная, чуць жывая была
яна. Правай ручкай сваёю за грудзі
трымалася. Пад зьяньнем месяца я
працягнуў да яе свае рукі і зусім за-
быўся, што перад сном абмакнуў мізі-
нец правай рукі у зялёную жыжку
старай варажбіткі.

Дзяўчынка наткнулася тварам на
мае рукі і вачыма напала на мой мізі-
нец правай рукі...

Слабы крык вырваўся з яе гру-
дзей і яна, як адагну, адкінулася на-
зад.

— О, што ты зрабіў, няшчасны?
Ты мяне асьляпіў...

І яна зарыдала - заплакала аб
тым, што болей мяне не пабачыць і
пачала шукаць мяне ручкамі сваімі,
ўсім целам, якое пабялело, як малако.

Рыс. Драздовіч.

І была яна падобна да маку-
цьвятку, сарванага са сьцябла, які
плавае ў ручаі і ня можа да берагу
прыстаць.

— Дзе ты? Дзе ты?—шаптала яна
пабляднеўшымі вуснамі і плакала гор-
ка, як малое дзіцё. І кожнае слово яе
лілося ў мае грудзі, нібы шэпты жыта
ў полі. І была яна пекная, дзіўна
прыгожая, як сама маці грэху, якая
вабіць сваім выглядам слабых душою
людзей.

Я ня вытрываў і кінуўся са стог-
нам асалоды ў яе абоймы. Але неспад-
зеўкі даткнуўся мізінцам правай рукі
да левага бок яе грудзей.

Дзіка, жудасна крыкнула яна і
ўпала, як падрэзаны чарот. Хацеў пад-
няць яе, але замест дзяўчынкi я ўгле-
дзіў грудзі касьцей чалавечага шкілету...

* * *

І як-бы вырваўся я з цёмнай, гні-
лой яміны на сьвет Божы, на зямлю
радасную, сонечную. І кроў налілася ў
жылы мае. І сілы мае вярнуліся і ра-
дасьць зацьвіла ў грудзёх, маіх як квет-
ка вясняная...

К а н е ц .

3. Бядуля.

Пасадзец 1918 г.

НАШЫ ПЕСЬНЯРЫ.

Констанцыя Буйло.

„...Эротычная інтуіцыя—гэта характэрная азнака творчасці К. Буйло, і з гэтага погляду мы маглі-бы назваць „песьнямі каханьня“ вершы яе, сабраныя у томіку пад загалоўкам „Курганная кветка“ (Вільня, 1914 г.). Але гэтым не абмежываюцца тэмы яе вершаў, бо, пры яе інтэлектуальным разьвіцьці, жыцьцё вабіць яе ўсімі сваімі правамі“...

(Антон Навіна. „Нашы песьняры“).

Цяпер К. Буйло знаходзіцца дзесьці ў савецкай Расіі і ўжо колькі гадоў, як мы ня маем аб ёй ніякіх вестак.

У П О Ў Н А Ч.

(З беларускай міфалёгіі).

У самую поўнач муж благой вядзьмаркі
Праз чорны комін да яе ляціць.
Ён—нечысьць пекла, хітры чорт і шпаркі.

Ён да магілы мусіць ей служыць.
Як замільгае зьмеям беласьнежным,
Дык ей ня трэба ў беднаце тужыць:

Мукі і сала будзе мець бязьмежна—
Мазольна праца скрыўджаных людзей.
Як запалае вогнішчам начлежным.

Дык залатые скарбы нясе зьмей:
Ой, кроў людская, сьлёзы небаракаў...
Ой, пот сіротак, змучаных дзяцей...

Як прыляціць ён чорнаю вужакай,
Дык сьмерць надыйдзе зьявай цемнаты
І загуляюць страхі-ваўкалакі,
І затрасуцца дрэвы і кусты.
Крыжоў ня зьлічыш на магілах сьвежых...
Ой, сьцеражы нас, Божанька Сьвяты!..

Ясакар.

1920 г.—Менск.

Расьціслаў Салоўкін.

Хаткі над возерам*.)

Калі лес там, дык лес—
Можна тыдзень дыбаць...
Якуб Колас.

Па скавчэньні работ кожны з нас меў ў сябе ўлома які-небудзь трофэй, як відочны доказ трыумфу культуры над дзікаю сілай.

Але адзінокі і неазброены чалавек, няхай сабе найадважнейшы, ня вельмі ўцешыўся-б пры блізкай знаёмасьці з гэтымі старажамі лесу.

Паглядзімо цяпер, якіе скарбы, апрача самога лесу і яго жывых насельнікаў, гэтак заўзята вартуюцца прыродаю ў Т—скай пушчы. У гэтым сэнсе нашыя выведы далі шмат цікавых сюрпрызаў. Гэтак, ў адным балоце намі была выяўлена прысутнасьць радэя (гельмі дарагі хімічны элемент, які рэдка дзе трапляецца),—ў другім жалеза, фосфару; мы набрылі на дзьве крывіцы, падходзячы да якіх здавалася, што спускаемся ў пекло,—гэткі моцны пах серкі з іх выходзіў.

Цяпер, пасля 11 гадоў, цяжка прыпомніць ўсе тые цуды, якіх поўна была Т—ская пушча, але ў свой час намі быў зроблены Міністэрству Шляхоў Расійскай Імпэрыі дэтальны даклад аб гэтым і калі гэтыя, схованыя, сілы прыроды дасюль ня выкарыстаны, дык віна ня наша.

Але найбольшым для нас сюрпрызам было здарэньне на пятым тыдні работы.

Зразумейце сабе нашае зьдзіўленьне, калі м-а аднаго разу, знаходзячыся, як мы меркавалі, ў самым цэнтры пушчы, найменей, вярстоў за 20 ад найбліжэйшай сялібы, сярод гэтай вякранутай прыроды ўбачылі... пень ад сьвежасьсечанага дрэва!..

Першай нашай думкаю было, што

*.) Глядзі „Б. Ж.“ № 2 (24).

мы абмыліліся ў рахунку пікетаў*) роўна ўдвае, альбо, што Т—ская пушча няправільна нанесена на пляне, якім мы карысталіся пры выведках і што працяжнасьць масыву ў даным кірунку менш паказанай на пляне роўна ўдвае.

Але так, ці йначай, а відаць было, што мы знаходзімся недалёка ад канца лесу, таму што пні трапляліся ўсе часцей ды часцей.

Нарэшце, паміж дрэваў бліснуў прамень сонца і, праз некалькі мінют, мы вышлі з-пад купалу лесу на сьвет Божы.

Мы апынуліся на маляўнічай паллянцы ў 400—500 дзесянцін.

Па сярэдзіне гэтай паллячкі люстрам блішчало двадзесянціновае возера.

Берагі возера былі плыткіе і пакрываліся найлепшымі сенажэцямі, вышэй—возеро абхаплялася колам палёў; яшчэ вышэй ішла паласа гаролаў. У пяцёх, ці ў шасьцёх месцах былі раскіданыя фруктовыя садочкі і сярод кожнага з іх мы ўбачылі, крытую гонтамі, чысьценкую хатку й каля яе будынкі. Кожны такі садочак быў абгароджаны плотам вышывёю ў сажань, а ад варот плоту, па радыюсе, ішла дарога да возера.

Далей ізноў было поле і ўсё гэта ахаплялася зялёна-чырвоным колам лесу, з якога мы толькі што вышлі.

Па процілежнаму ад нас спаду катлавіны шпарка вёс свае воды, даволі шырокі ручай, да таго дужы, што на ім быў зроблены стаў і пастаўлены млын.

Нам не ўдалося выясьніць, дзе й як выцякаець з возера лішняя вада, якая прыносіцца ручаём, але трэба думаць, што тут мы мелі інтэрас з надглебным праходам вады ў суседняе балото.

Як зачарованыя стаялі мы на краі лесу і не маглі адарваць пагляду ад ляжаўшага прад намі малюнку,—так ён быў неспадзеўны, нязвычайны й прыгожы.

Але вось адчынілася брама аднаго з садочкаў—нальворкаў і адтуль выскачыў хлопчык. Ён, шпярчэй ласіхі, прабягае прастор ад яго да возера. Тут мы бачым, што гэта прыгожы хлопчык гадоў 11—12.

Адным шкаркім рухам ён скідае з сябе адзежу, якая складаецца з доўгае белае сарочкі, падпярэзанай чырвоным поясам, і памалу пачынае ўходзіць і сьцюдзёную ваду возера.

*) Калочкі, што ўбіваюцца ў зямлю праз кожныя 50 саж.

Не заўважаныя купальшчыкам, мы падышлі да процілежнага берагу й гукнулі да хлопчыка.

Трэ было бачыць выраз яго твару ў тую мінуту, калі ён убачыў нас!. Рот яго разавіўся, вочкі вырачыліся, ну, саўсім гэтак, як у нашага хлопчыка—рабочага Габрусіка, калі мы першы раз спаткалі медзьвядзя!..

Першым інстынктыўным рухам малыша было—пайсьці нурца; але таму што ён раптоўна і, мабыць, з прыпахлаху, запомніў пра свой разьўлены ад здзіўленьня рот, дык праз момэнт ён ізноў паказаўся над вадою й, капляючы, чыхаючы, капыцячыся й падаючы, кінуўся ўцякаць да берагу. Дасягнуўшы да зямлі й, як відаць, жадаючы трымаць „невядомага ворага“ на добры адлог ад сябе, хлопчык, ня спыняючы бегу, пачаў кідаць на нас каменямі.

Праканаўшыся, што яго „кулі“ не дасягаюць да цэлю і што „недалёт“ іх роўны большай палове адлогу ад нас да яго, неспадзяваны вораг наш пакінуў гэту некарысную работу і ўжо, не азіраючыся, пачаў шыбаць пад стрэху бацькавага дому. Нашы заспакойваючыя крыкі толькі паддавалі дыхту яго нагам.

Калі хлопчык, справяджаны нашым дружным рогатам, схваўся за брамаю, мы рушылі ў тым самым кірунку, абыйшоўшы раней возера і захапіўшы з сабою гэтак лёгка трапіўшую да нас здабычу—сарочку і пояс хлопчыка, аб якіх ён запомніў ў часе свайго пасьпешнага ўцёку.

Тым часам, ў вёсачцы пачаўся рух. З хат, ў хату, махаючы рукамі й аб нечым нэрвоўна размаўляючы, перабягалі мушчыны, кибеты і дзеці й калі мы падышлі да брамы, за якою схваўся хлопчык, тут ужо сабралася ўсё насяленьне вёскі—чалавек 25—30.

На чале групы стаяў белы і, здавалася, празрасты, як месяцаў сьвет, стары гадоў 80—адзін з раданачальнікаў і засноўцаў вёсачкі.

Вось, у кароткіх рысах гісторыя гэтага нязвычайнага сяльца, якую нам расказалі насельнікі „Хаткаў над возерам“, як мы назвалі знайдзёную нам вёсачку.

У пачатку 50-ых гадоў прошлага сталяцця адным з памешчыкаў Р-скага павету было адпушчана за асобныя заслугі, аб якіх будзе гутарка ў другім нарысе, на волю шэсьць сялянскіх сямьяў. Закупіўшы на адтрыма-

ны ад таго самага памешчыка дзве тысячы рублёў серабром, жывы й няжывы інвэнтар, сяляне пайшлі шукаць месца, дзе можна было-б набыць зямлю і заснаваць гаспадарку.

Але, збіўшыся з дарогі і заблудзіўшы ў нетрах пушчы, яны не маглі выбрацца з яе і, пагубляўшы ў дарозе большую частку людзей, што сталі ахвярамі балот ды дзікіх зьвяроў, двое мушчынаў, дзве кабеты й чацьвёра дзяцей з дзесяткам вялікага быдла, паўтузінам дробнага і з часткаю скарбу, пасья страшэнных высілкаў, выбраліся на палянку над возерам.

Далейшыя спробы выйсці з лесу не давалі ні да чаго.

Абгаварыўшы гэткае палажэнне людзі паставілі часова асесьці тут, тым болей, што як людзі, так і жывёла, саўсім змагліся.

Збудаваўшы першую хатку й адрыву, абгарадзілі плотам, засеялі кавалачка зямлі й пачалі жыць, чакаючы падмогі звонку.

Але праходзілі дні, тыдні й месяцы, а падмогі ня было.

Так прайшоў год. Ніўка дала дзіўны ўраджай; ў возеры рыбы, а ў лесе дзічы было столькі ўлезе, толькі не лянуйся, стаўляй сеці ў воду ды сільля ў лес—сыты будзеш!

Дарослыя людзі склалі дзве сямі, пабудавалі другую хату, падзялілі міжы сабою, што засталіся жывымі, чужых дзецянят і ўжо чакалі сваіх.

Жывёла ў гэтым апошнім сэнсе не адступала ад сваіх гаспадароў і, гэтакім чынам, патросі нарыхтоўвалася моцная гаспадарка.

Спачатку пасяленцы адчувалі адсутнасць солі, але калі за дзве вярсты ад палянкі яны знайшлі салявую крыніцу й пачалі з яе выварваць соль, на наш выпешчаны смак, досіць горкую і з моцным няпрыемным пахам,—палажэнне іх моцна палепшылося і жыццё стало амаль што нормальным.

(Далей будзе).

З расійскае мовы пералажыў

Крайцоў Макар.

Беларускі пэйзаж.

Політычная кроніка.

— Савецкі ўрад зьвярнуўся да Польшчы з прапозыцыяй аб утварэнні міру, на ўмовах прызнання за Польшчай тэрыторыяў, якія належаць да цяперашняй лініі фронту, занятага польскімі войскамі. У політычных кругах дапускаюць магчымасць мірных перагавораў.

— Эстонія ўтварыла мір з савецкім урадам.

— Бальшавікі занялі ўсю Сібір. Калчак забіты (?).

— Армія Дэвікіна зусім разбіта. Дэвікін з сваім штабам уцёк у Канстантынопаль.

— Антанта пачала тавараабмен з Расіяй праз коопэратывы.

— У Гэльсінгфорсе адбылася канферэнцыя прыбалтыцкіх дзяржаў, на якой прынята рэзолюцыя аб супольных чынах проці бальшавікоў.

— На Украіне ўзноў пачалася арганізацыя украінскай арміі. На чале украінскага ўраду стаіць Мазэпа.

— Латышская армія паспешна далей вызваляе тэрыторыю Латвіі ад бальшавікоў.

— Польшкіе войскі, пасля ратыфікацыі мірнага трактату занялі землі ў Прусіі, што адышлі да Польшчы.

— На плебісцытныя паміж Нямецкай, Польшчай і Чэхіяй тэрыторыі, прыбылі ангельскія, французскія і італьянскія войскі.

— Антанта прызнала незалежнасьць Грузіі, Армэніі і Азэрбэйджану.

— Англія маніцца пачаць мірныя перагаворы з бальшавікамі.

— У Нямецкае нархтывываўся монархічны пераварот. Ранены міністар Эрцбэргэр.

— Антанта запатрабавала вылачы Вільгэльма. Голындскі ўрад адмовіўся.

— У Ірлянды вядзецца ўпарты змаганьне за незалежнасьць.

— Эгіпцкія ўмераныя кругі патрабуюць прызнаньня незалежнасьці Эгіпту.

— Уся Украіна занята атрадамі паўстанцаў. Усе мясцовасьці паўднёвай Украіны ў руках украінцаў.

— Антанта прызнае Бэсарабію за Румынію.

— Румынія пачынае мірныя перагаворы з бальшавікамі.

— У Амэрыцы кандыдатам у прэзыдэнты зьяўляецца Гоувэр.

— У Эстоніі гэн. Булак-Балаховіч фармуе беларускія атрады.

— У зьвязку з здарэньнямі апошніх дзён варшаўскія політычныя кругі зацікавіліся лёсам Беларусі.

— Сопыялістычныя кругі розных краёў падвялі пытаньне аб адбудававаньні другога інтэрнацыяналу.

Менск.

Прыезд Я. Пілсудскага ў Менск.

У хуткім часе мае прыехаць у Менск Начальнік Польскага Гаспадарства п. Я. Пілсудскі.

Адміністрацыйнае жыцьцё.

— Начальнік Менскага Округу п. У. Рачкевіч, у апошні час два разы выязджаў у Вільню па пытаньням адміністрацыйнага і арганізацыйнага характару.

— Упраўленьне Менскага округу пераходзіць у хуткім часе ў новы будынак на рагу вул. А. Міцкевіча і Серпухаўскай.

Грамадзкае жыцьцё.

— Хутка адбудзецца першае пасяджэньне зноў выбранай Менскай мясцовай думы. Кандыдат у бургомістры яшчэ ня выяўлены.

— Нядаўна адбыліся выбары ў жыдоўскую абшчыну. На выбарах перамаглі сьвяністы.

— У Менску ў апошніе дні быў зроблены рад скарбоначных збораў на карысьць безпрацоўных, багадзельняў і прытулкаў. Насяленьне вельмі прызна ахвяравала.

— У Менску арганізуецца новае т-во этнографіі Беларусі.

Харчы.

— Харчовае становішча Менску ня зусім добрае. Падвоз сельска-гаспадарскіх прадуктаў у апошні час значна зьменшыўся. Сяляне неахвотна едуць у горад. Так сама спыніўся падвоз прадуктаў з Польшчы, з прычын сьвянення руху чыгункі. Прадукты даражэюць з кожным днём. Галоўным чынам, дорага каштуюць тлустасьць і дровы.

— Адміністрацыя стараецца наладзіць выдачу прадуктаў насяленьню па картачках. Да гэтага часу, аднак, нічога не патрапілі зрабіць. Думаюць, што ад 1-га марца ўдасца наладзіць выдачу хлеба на карткі.

Гандаць і прамысловасьць.

— У гандлёвым жыцьці Менску цяпер, з прычын сьвянення руху на чыгунцы, панве зацішшо. Тавараў у Менск прыходзіць вельмі мала. Малае так сама і запатрабаваньне на іх. Ёсьць вялікае запатрабаваньне на такія тавары, якія адгэтуль выпраўляюцца ў савецкую Расію: сахарына, мэд камэнты, каменчыкі для красавьня агню і г. д. Цэны на гэтыя тавары вельмі высокія і прадаюцца ў царскай валюце.

— Некаторыя тавары ў Менску цяпер таней чымся ў Варшаве. Многія варшаўскія купцы закупаюць тут тавары для вывазу ў Варшаву.

— У Менску адчынена некалькі новых прадпрыемстваў—гарбарні, майстэрні, хіміка-формацэўтная лябараторыя.

— Адчынены Беларускі Народны Банк. Івіцытар—К. Тарэшчанка.

— Біржа працуе ў Менску паспешна. Курс польскай маркі—62—65 царскіх руб. за 100 марак. Вельмі дарагія пяцьсоценныя царскія білеты. Думкі вельмі патанелі. Але іх мала прадаюць. У вялікім запатрабаваньні нямецкія

маркі і заграничная валюта наогул. Керанкі і савецкія вельмі танны. Запатрабаванья на іх няма, бо і ў Расіі яны лічацца таннымі.

Коопэрацыя.

У мясцовых коопэратывах ідзець энэргічная праца. Закуплены вялікія партыі тавараў у Польшчы і заграіцай. Адчыняецца шмат новых коопэратываў. У цэнтр. рабоч. коопэратыве адбываюцца гэтымі днямі выбары новага праўлення.

— 15-га марца адбудзецца з'езд поўнамоцных цэнтральнага саюзу спажывальных коопэратываў беларускага краю.

Эпідэмія.

У горадзе пануюць эпідэмія плямістага і зваротнага тыфусу і гішпанкі. Адзел абароны здароўя ня мае магчымасці змагацца, бо патрэбны аграмадныя грошы, а іх няма. Усё-ж пастаноўлена адчыніць пошасны шпіталь на 100 хворых.

Злачыннасць.

Злачыннасць у Менску вельмі папыраецца. Асабліва церпяць ад бандытаў ваколільныя сяляне і мясцовыя гандляры. Крымінальная паліцыя затрымала многа грабежнікаў і высачыла некалькі шаек.

Тэатр і музыка

Балям, канцэртам і вечарынкам няма канца ў Менску. Час ад часу прыязджаюць у Менск розныя артысты, музыканты і інш. з Варшавы і Расіі. Выступаюць тут скрыпач Фрыдман, Прыяздкала Святлова. Мясцовая кансэрваторыя арганізавала цыкл гістарычных канцэртаў. У гарадзкім тэатры пры малых зборах іграе польская трупа. У інтымным—жыдоўская трупа, якая мае вялікі ўспех.

Беларуская трупа іграе адзін раз ў нядзелю—ў гарадзкім тэатры і так сама мае значны ўспех. У Менску ёсць многа безработных расійскіх артыстаў.

Профэсіянальнае жыццё.

Профэсіянальнае жыццё у Менску цяпер нязначнае; перашкодаю з'яўляецца тое, што многія саюзы да гэтага часу не легалізаваны.

— Агульны лік профэсіянальных саюзаў каля 20. Падалі просьбу аб зацьвярджэньні цэнтральнага бюро саюзаў.

— Балей ўспешна працуе саюз імя Сташыца—хрысьціянскіх рабочых.

— У рабочым доме час ад часу адбываюцца даклады, канцэрты і вечарынкi.

Хворасьць Янкі Купалы.

(З гутаркі з д-рам Казубоўскім).

Здароўе нашага песьняра з кожным днём папрыўляецца. Ужо ўсялякая небяспека мінула.

Дактары кажуць, што можна спадзявацца, што Купала ў канцы гэтага месяца ўстане з пасьцелі.

Я КАХАЎ...

Я кахаў... Ах, калісьці даўно я кахаў!
Аж тагды, калі моладасьць зьяла ў вачох,
Калі гора і смутку я, дужы, ня знаў,
І адвага кіпела ў грудзёх,—
Шчэ тагды, шчэ тагда я кахаў!..

Але зьбег і загінуў, як мара, той час:
Пагубляў я ўсе радасьці год маладых,
І жыцьцё, і сябе праклінаю ня раз...
А цяпер, як у небе пас зор залатых,
На шляху маем сьвеціць той час.

Ул. Ж.

КАЛЕНДАРЬ

СПРАВОЧНИК

„ВЕСЬ МИНСК“

(на польск. и русск. яз.).

Поступил в продажу во все крупные книжные и писчебумажные магазины, а также у газетчиков.

КРАТКОЕ

СОДЕРЖАНИЕ:

Подробные календари—святцы р.-католич., православн., еврейск. (старый и новый стиль). Сведения церковно-календарн., астрономич., медицинские, ветеринарн., по домашнему и сельскому хозяйству, адрес-календарь г. Минска, тарифы, таксы, порядок возбуждения разнообразных ходатайств, образцы прошений и масса другого необходимого и интересного материала.

Об'емистый том—130 страниц большого формата.

Цена—15 марок.

1920

ОПТОВЫЕ ЗАКАЗЫ В КОНТОРЕ ИЗДАТЕЛЬСТВА

(Францисканская, б. Губернат.), 24.

Там-же можно получать и отдельные экземпляры.

1920

ПОДРОБНОСТИ В АФИШАХ.

Необходим каждому, как в городе,
так и в деревне!

Старэйшая вадаправодная электрычная майстэрня Д. І. Эйнгэля.

Валоская (Крашчэнская). 6, кв. 1.

аднавіла свае чынасьці па уладжаньню вадаправодаў, каналізацыяў, артэзыянскіх студняў і электрычнага асьвятленьня.

ПРЫЁМ МЕДНА-КАЦЕЛЬНЫХ РАБОТ.

Фірма існуе з 1820 г.

Беларускі рэстаран „СТЭЛЬЛЯ“ быўш. „Тво афіцэрау

(вул. Міцкевіча, 83, проціў кірхі) адчынены

Цэны: сьнеданьне—7 м., абеды з 2-х страваў—10 м., вячэры з 2-х страваў—11 м. і порцыямі. Адпускаецца розная гарэлка.

У часе абеду грае канцэртны квартэт ад 1 да 4 гадз. і ў вечары ад 7^{1/2} да 11 гадз.

Успомніце мінуўшчыну!

Усе як перад вайной

Найстарэйшая кавярня „Нэаполь“ ізноў адчынена ў падворку ў старом памяшканьні: Францішканская (Губэрнат. 10).

Сьнеданьні, абеды, вячэры і розныя закускі па найдзешавейшай цане.

Паважаныя кліенты, якіе заўсёды хадзілі ў свой стары сямейны „НЭАПОЛЬ“, маю надзею, што і далей будуць да нас хадзіць.

З пашанай М. Найман.

Велікапольскі рэстаран „Бар Велікапольскі“

закускі халодныя і гарачыя, сьнеданьні, абеды і вячэры

Страва здаровая і смачная

Бар адчынены ад 9 гадз. ран. да 11 у веч.

Отэль Гарні. Вул. Міцкевіча, рог. Фэліцыянскай № 36.

Купляйце адкрыткі з патрэтамі беларускіх пісьменьнікаў! Прадаюцца ў беларускай кнігарні (вул. Міцкевіча — Дом Беларускі) па 50 фэн. штука.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:

Менск, вул. Міцкевіча, Беларускі Дом (быўш. Юбілейны).

Рэдакцыя адчынена ад 11 да 1. Адміністрацыя—ад 9 да 2 і ад 5 да 7 у веч.

Цана абвестак: 2 маркі за радок пэтыту (толькі па 4-ай старонцы).

ПРЭНУМЭРАТА КАШТУЕ (з дастаўкай да хаты): на адзін год—24 м., на 6 мес.—12 мар., на 3 мес.—6 мар.

Рэдактар і выдавец Францішак Аляхновіч.

Літэратурны кіраўнік Зьмітрок Бядуля.

З дазв. вайсков. цензуры 8/1 1920 г., за № 43.

Менск. Друкарня Інвалідаў.

Згінь, зьмей грэху! Згіньце пакусы цела нашага, якое сатворана з зямлі, як зьвер лясны, як былінка ў полі, як рабак пад каменем... Згінь, дух процьмы, паскудны вырадак вотхлані! Амэн!"

* * *

Тыя тры дні, што я пасьціўся, упыр ка мне не паказываўся, а на чацьвёрты дзень зноў прышоў у вобліку дзяўчыны...

Кволая, томная, чуць жывая была яна. Правай ручкай сваёю за грудзі трымалася. Пад зьяньнем месяца я працягнуў да яе свае рукі і зусім забыўся, што перад сном абмакнуў мізінец правай рукі у зялёную жыжку старай варажбіткі.

Дзяўчынка наткнулася тварам на мае рукі і вачыма напала на мой мізінец правай рукі...

Слабы крык вырваўся з яе грудзей і яна, як ад агню, адкінулася назад.

— О, што ты зрабіў, няшчасны? Ты мяне асьляпіў...

І яна зарыдала — заплакала аб тым, што болей мяне не пабачыць і пачала шукаць мяне ручкамі сваімі, ўсім целам, якое пабялело, як малако.

І была яна падобна да макуцвятку, сарванага са сьцябла, які плавае ў ручаі і ня можа да берагу прыстаць.

— Дзе ты? Дзе ты? — шаптала яна пабляднеўшымі вуснамі і плакала горка, як малое дзіцё. І кожнае слово яе лілося ў мае грудзі, нібы шэпты жыта ў полі. І была яна пекная, дзіўна прыгожая, як сама маці грэху, якая вабіць сваім выглядам слабых душою людзей.

Я ня вытрываў і кінуўся са стогнам асалоды ў яе абоймы. Але неспадзеўкі даткнуўся мізінцам правай рукі да левага бок яе грудзей.

Дзіка, жудасна крыкнула яна і ўпала, як падрэзаны чарот. Хацеў падняць яе, але замест дзяўчыныкі я ўгледаў грудзі касьцей чалавечага шкілету...

* * *

І як-бы вырваўся я з цёмнай, гнілой яміны на сьвет Божы, на зямлю радасную, сонечную. І кроў налілася ў жылы мае. І сілы мае вярнуліся і радасьць зацьвіла ў грудзёх, маіх як кветка вясняная...

К а н е ц .

3. Бядуля.

Пасадзец 1918 г.

Рыс. Драздовіч.

НАШЫ ПЕСЬНЯРЫ.

Констанцыя Буйло.

„...Эротычная інтуіцыя—гэта характэрная азнака творчасці К. Буйло, і з гэтага погляду мы маглі-бы назваць „песнямі каханьня“ вершы яе, сабраныя у томіку пад загалоўкам „Курганная кветка“ (Вільня, 1914 г.). Але гэтым не абмежываюцца тэмы яе вершаў, бо, пры яе інтэлектуальным развіцці, жыццё вабіць яе ўсімі сваімі праявамі“...

(Антон Навіна. „Нашы песняры“).

Цяпер К. Буйло знаходзіцца дзесьці ў савецкай Расіі і ўжо колькі гадоў, як мы ня маем аб ёй ніякіх вестак.

У ПОЎНАЧ.

(З беларускай міфалёгіі).

У саму поўнач муж благой вядзьмаркі
Праз чорны комін да яе ляціць.
Ён—нечысьць пекла, хітры чорт і шпаркі.

Ён да магілы мусіць ей служыць.
Як замільгае змеям беласьнежным,
Дык ей ня трэба ў беднаце тужыць:

Мукі і сала будзе мець бязмежна—
Мазольна праца скрыўджаных людзей.
Як запалае вогнішчам начлежным,

Дык залатые скарбы нясе змей:
Ой, кроў людская, сьлёзы небаракаў...
Ой, пот сіротак, змучаных дзяцей...

Як прыляціць ён чорнаю вужакай,
Дык сьмерць надыйдзе зьявай цемнаты
І загуляюць страхі-ваўкалакі,

І затрасуцца дрэвы і кусты.
Крыжоў ня зьлічыш на магілах сьвежых...
Ой, сьцеражы нас, Божанька Сьвяты!..

Ясакар.

1920 г.—Менск.

Расьціслаў Салоўкін.

Хаткі над возерам*.)

Калі лес там, дык лес—
Можна тыдзень дыбаць...

Якуб Колас.

Па скавчэньні работ кожны з нас меў ў сябе ўлома які-небудзь трофэй, як відочны доказ трыумфу культуры над дзікаю сілай.

Але адзінокі і неазброены чалавек, няхай сабе найадважнейшы, ня вельмі ўцешыўся-б пры блізкай знаёмасьці з гэтымі старажамі лесу.

Паглядзімо цяпер, якіе скарбы, апрача самога лесу і яго жывых насельнікаў, гэтак заўзята вартуюцца прыродаю ў Т—скай пушчы. У гэтым сэнсе нашыя выведы далі шмат цікавых сюрпрызаў. Гэтак, ў адным балоце намі была выяўлена прысутнасьць радня (вельмі дарагі хімічны элемент, які рэдка дзе трапляецца),—ў другім жалеза, фосфару; мы набрылі на дзьве крывіцы, падходзячы да якіх здавалася, што спускаемся ў пекло,—гэткі моцны пах серкі з іх выходзіў.

Цяпер, пасля 11 гадоў, цяжка прыпомніць ўсе тые цуды, якіх поўна была Т—ская пушча, але ў свой час намі быў зроблены Міністэрству Шляхоў Расійскай Імпэрыі дэталічны даклад аб гэтым і калі гэтыя, схованыя, сілы прыроды дасюль ня выкарыстаны, дык віна ня наша.

Але найбольшым для нас сюрпрызам было здарэньне на пятым тыдні работы.

Зразумейце сабе нашае зьдзіўленьне, калі м-а аднаго разу, знаходзячыся, як мы меркавалі, ў самым цэнтры пушчы, найменей, вярстоў за 20 ад найбліжэйшай сялібы, сярод гэтай някранутай прыроды ўбачылі... пень ад сьвежасьсечанага дрэва!..

Першай нашай думкаю было, што

*) Глядзі „Б. Ж.“ № 2 (24).